

Zinātnes Vēstnesis

Latvijas Zinātnes padomes, Latvijas Zinātņu akadēmijas un Latvijas Zinātnieku savienības laikraksts

2 (147)

1998. gada 26. janvāris

Jānis Stradiņš — LZA prezidenta kandidāts

Kā jau rakstījām, pēc Latvijas Zinātņu akadēmijas Statūtiem līdz š. g. 14. janvārim varēja pieteikt LZA prezidenta kandidātūs. 6. janvāri LZA Senāta sēdē pašreizējais prezidents akadēmīkis Tālis Millers izvirzīja viceprezidenta akadēmīka Jāņa Stradiņa kandidātūru. Viņu jau bija izvirzījušas akadēmijas Ķīmijas un bioloģijas un Humanitāro un sociālo zinātņu nodalas.

Pirms lēmuma pieņemšanas Senāta locekļi uzskaitīja pretendētu. J. Stradiņš atzinās, ka viņam trūkst saimniecisku dotību, tādēļ viņš piekritis kandidātūrā uz šo augsto posteni tikai tagad, kad akadēmīja ir atrīvojusies no smagās administratīvās un saimnieciskās nastes — Salaspils dzīvojamajām mājām, katlu mājas, bērnu dārza, kā arī ir sakārtotas iepašuma tiesības — Zemesgrāmatā ierakstīta Augstceltne un Lielupes Zinātnes nams. Gadījumā, ja viņu ievēlētu par prezidentu, J. Stradiņš gribētu turpināt ne tikai savu zinātnisko, bet arī jau iesākto sabiedrisko un literāro darbību — grāmatu par zinātnes attīstību Rīgā un Latvijā laikmetu griežos un Paula Valdena biogrāfiju, kā arī savus pienākumus, kas saistīti ar Rīgas 800. jubileju u. c. Tādēļ joti svarīga būs pienākumu sadale starp prezidentu, viceprezidentiem un ģenerālsekretraru, kā arī LZA valdi.

J. Stradiņš nedomā veikt kādas radikālas pārmaiņas akadēmījas pēdējo gadu vadlīnijā un stratēģijā, visas izmaiņas notiku evolucionārā ceļā.

Par akadēmījas pamatuzdevumiem J. Stradiņš uzskata, pirmkārt, Zinātņu akadēmījas prestiža nostiprināšanu sabiedrībā, tādēļ vispirms vajadzētu ikt skaidrībā, kadēļ šodien neviena partija nemil zinātni. It kā paradoksāls jautājums, jo, tieši otrādi, partijām būtu pat jāsacens par zinātnieku labvēlu.

Otrkārt — zinātnes finansējums, lai Latvija sasniegta attīstītas valsts statusu.

Treškārt — zinātnē jāstendo reformas grantu un zinātnisko grādu piešķiršanā.

Nepieciešama lielāka sadarbība ar Augstākās izglītības padomi, kurā T. Millers arī turpmāk paliks kā LZA pārstāvis. Jārada un jārealizē vienota augstākās izglītības un zinātnes koncepcija.

Jātūrpina ieturēt kurss uz nacionālu zinātnisko centru izveidošanu. Pirmais būtu Letonikas centrs. Jātūrpina uzturēt saites ar bijušajiem Zinātņu akadēmījas institūtiem, universitātēm, neiejaucties to savstarpējos konfliktos. Pāreja uz akadēmīju ka elitāru struktūru ir galīga, taču tā neizslēdz asociāšanos, tā, piemēram, var noslēgt asociācijas līgumu ar Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātnes akadēmiju.

Viens no galvenajiem akadēmījas uzdevumiem būtu pilnveidot tās sastāvu, vēlot jaunus loceklus. Prioritāte būtu tiem, kas pārstāv humanitārās u. c. Latvijai aktuālas zinātnu nozares, kā, piemēram, politoloģiju, socioloģiju, ekonomiku. Lai neviens izcis zinātnieks nepalikuši ārpus Zinātņu akadēmījas! Pašlaik ir 40 cilvēku liela akadēmīku un korespondētāloceļu rezerve, kas jāizmanto ārkārtīgi lietderīgi. Nav jāgaida, līdz tiks izsludinātas kārtējās vēlēšanas. Ar kandidātiem jāstrādā jau savlaicīgi, neatstājot šo procesu pašplūsmē. Zinātņu akadēmījas vēlēšanas nav šaura akadēmiska problēma, bet visas Latvijas problēma. Tāpat pārdomāti jāveic akadēmījas goda loceļu atlase.

Kā svarīgu virzieni J. Stradiņš atzīmēja sakarus ar zinātniskajām biedrībām, lai piesaistītu akadēmījai dažādas komisijas un biedrības un lai akadēmīja ekspertīzes veiktu reāli, nevis uz papīra.

Par akadēmījas darba vājo punktu J. Stradiņš nosauca akadēmījas sēdes un jautāja — cik no 47 akadēmījas sēdēm (kopš 1992. g.) bija tādas, kuras sabiedrība atceras? Noteikti

ir jātūrpina izbraukuma sēdes, jo tās ir bijušas pašas darbīgās un interesantākās. Ir paredzētas sēdes Cēsis — Piebalgā, tādās varētu būt Kuldīgā — Skrundā, Rēzeknē, Lietuvā Rokiškos — par Sēlijas problēmu.

Mēs jau dzivojam uz jaunu gadsimta sliekšņa. Akadēmījas uzdevums ir saredzēt Latviju nākamā gadu tūkstoša kontekstā. Kādu labumu valstij un sabiedrībai var dot zinātnē? No jau pieminētajām 47 sēdēm neviena nav bijusi veltīta tiri zinātniskām fizikas vai ķīmijas problēmā, nav runājusi par zinātnītā, kā akadēmīkis E. Siliņš to darīja savā akadēmiskajā lekcijā, sanemot akadēmījas Lielo medaļu, Rudenī atzīmēsim savas valsts 80 gadu pastāvēšanu. Akadēmījai ir jāizvērtē Latvijas 20. gadsimta vēsture. Tuvojamies arī Rīgas astoņsimtgadei.

J. Stradiņš vēlējās ko teikt arī par akadēmījas sēžu publicitāti un norises vietu. Telpas, kur notiek sēdes, nav patīkamas, nav piemērotas arī sēžu atspoguļošanai TV un presē. Kamēr tiks uzcelta jaunā, modernā Nacionālā bibliotēka, kur, iespējams, būs reprezentācijas telpas arī Zinātņu akadēmījai, jācenēs padarīt pievilkīgākas jau esošās. Tas tad arī būtu viens no darbībā — telpu un iepašumu apsaimniekošana un modernizēšana —, kas valdei un prezidiām jāveic kopīgi ar akadēmījas lietu pārvaldi. Tāpat arī Lielupes Zinātnes namu var lietētīgāk izmantot zinātnes interešē, kaut vai, lai vecākās pāaudzes zinātniekiem būtu vieta, kur rakstīt monogrāfijas.

Zinātņu akadēmījai ka sabiedriskas nozīmes faktoram, kas atrodas ārpus politikas, jāuzturt sakari ar visām politiskām partijām un kustībām, ar Latvijas inteliģences apvienību. No vienas puses, tas varētu būt finansiāls atbalsts no šo partiju puses, no otras — iespējas diskutēt par Latvijas nākotni, par Latviju Eiropā. Starp citu, starptautiskajos sakaros nav maza loma labai angļu valodai, tādā vismaz jābūt uzrakstītām runām, ar kurām mēs šajos starptautiskajos sakaros izejam.

Atsevišķs jautājums ir par izdevniecību "Zinātne". Nav normāli, kad ZA Vēstu B (anglu) sērija iznāk ar gada nokavēšanos, kaut gan tai ir vistiešķakais un atrākais ceļš uz starptautisko zinātnisko literatūru.

J. Stradiņš pieminēja arī Zinātnei vai Zinātņu akadēmījas fondu, kur būtu jāiedibina goda mecenātisms. Tika piesaukts advokāts Grūtups, firmas "Grindeks", "Mantes" u. c., arī ārzemnieki.

Latvijas Zinātņu akadēmīja turpinās emerītēto zinātnieku finansiālo aprūpi, taču bez tās nepieciešama arī morālā aprūpe.

Runājot par starptautisko sadarbību, dienas kārtībā ir Baltijas Zinātņu akadēmīju kopīgas reālas programmas. Varētu būt arī kopīgas balvas — vai nu baltistīkā kopā ar Lietuvas ZA, vai kā citādi. 1998. gadā Tarta paredzēta Baltijas intelektuālās sadarbības sēde. Jāpiezīmē, ka līdzīgi kongresi jau notika pirmskara gados, un 1940. gada 17. jūlijā tādām, pēc skaita seastajām, bija jānotiek Tallinā. 1999. gadā Rīgā notiks Baltijas un Ziemeļvalstu zinātņu akadēmīju vadību kartējā konference, varbūt ka to varētu paplašināt ar intelektuālās sabiedrības piedalīšanos.

Ja akadēmījas pilnsapulce š. g. 13. februārī par prezidentu ievēlētu J. Stradiņu, viņš savā "komandā" vēlētos redzēt tos pašus, ar kuriem kopā strādā tagad — T. Milleru un J. Ekmani par viceprezidentiem, A. Siliņu — par ģenerālsekretrāru. Par akadēmīki mantzini un valdes priekšsēdētāju — U. Viesturu, par bibliotēku padomes priekšsēdētāju — akadēmīki V. Bērziņu (jauna kandidatūra). Vai un kā tas piepildīsies, redzēsim š. g. 13. februārī.

Līdz 14. janvārim LZA prezidijs citus akadēmījas prezidenta kandidātūru pieteikumus nebija saņēmis.

Z. Kipere

LATVIJAS ZINĀTNIEKU SAVIENĪBĀ

6.01.98

Izglītības un zinātnes ministrijai

kopija Augstākās izglītības padomei

Latvijas Zinātnieku savienības paplašinātās valdes sēde, iepazinusies ar LR Augstākās izglītības un augstskolu attīstības nacionālās koncepcijas projektu, atzīst, ka šis projekts pašreizējā redakcijā nav virzāms tālāk ne uz Ministru kabinetu, ne uz Saeimu, jo tajā nav iestrādāti pamatjautājumi, no tiem:

1) nav norādīta valsts loma augstākās izglītības attīstībā un augstākās izglītības vieta kopējā izglītības sistēmā;

2) augstākās izglītības koncepcija nav saistīta ar Latvijas tautsaimniecības virzību;

3) nav koncepcijas par maksas un bezmaksas izglītības attīcību, par maksas izlietošanas mērķiem un sadali;

4) nav noteikti izglītības kvalitātes līmeni kritēji;

5) izglītības virzienu procentuālais sadalījums nav pamatots.

Koncepcijā ir virkne būtisku pretrunu, piemēram, tas, ka ieteikumos pareizi norādīts, ka saimnieciskās izaugstības pamatosacījums ir tehnoloģiju attīstība, bet pretrunā ar to inženierzinātnēs studējošo skaitu un ipatsvaru paredzēts ievērojami samazināt.

Augstākās izglītības nacionālās koncepcijas pamats būtu jāveido saistībā ar Latvijas zinātnes un tehnoloģiju attīstības koncepcijām. Uzskatot, ka Augstākās izglītības attīstība ir svarīga ne tikai izglītības darbiniekiem, bet visai Latvijas sabiedrībai, šās koncepcijas projekts būtu jāapspriež LR radošo savienību lokā.

Latvijas Zinātnieku savienība būtu pateicīga par iespēju iepazīties arī ar citām atsauksmēm par šo koncepciju, kuras ir Jūsu rīcībā.

LZS priekšsēdētāja vietnieks prof. U. Raitums

LATVIJAS ZINĀTŅU AKADĒMIJAS SĒDE

notika piektā dienā, 1998. gada 23. janvāri
Latvijas Zinātņu akadēmījas sēžu zālē
(Rīga, Akadēmījas laukumā 1, 2. stāvā)

Tēma: LATVIJAS IEDZĪVOTĀJU ATAUDZE

LZA prezidenta Tāļa Millera ievadvārdi

LZA īst. loc. Dr. habil. ekon. Pēteris Zvidriņš

Mūsdienu demogrāfiskā situācija un prognozes

Dr. habil. ekon. Pārsla Eglite

Demogrāfiskā politika un nepieciešamās izmaiņas

Dr. habil. med. Māris Baltiņš

Dzīves kvalitātes mediciniskie aspekti

Dr. pedag. Dainuviite Blūma

Mūsdienu izglītības mērķi un skolotāju gatavība to iestenošanai

Pārrunas

uzsāka LZA īst. loc. Maija Küle, LZA īst. loc. Andrejs Siliņš, Dr. habil. ekon. Juris Krūmiņš, Dr. med. Gunta Ancāne un turpināja citi klātesošie.

Lēberu ģimenes labajam vārdam

Šā gada 16. janvārī Latvijas Zinātņu akadēmījā notika seņatora Augusta Lēbera piemiņai un profesora LZA ārzemju loceļa Dītricha Andreja Lēbera 75. dzimšanas dienai veltīta svinīga sanāksme. Seņatora Augusta Lēbera aizsākto darbu Latvijas tiesību zinātnē turpina viņa dēls Dītrichs Andrejs Lēbers.

Auši pazīstamo juristu goda dienas sakrita ar auditorijas iepazīstināšanu ar grāmatām "Baltijas valstis likteņgriezis" un biobibliogrāfijām "Latvijas Senāta senators Augusts Lēbers" un "Latvijas Zinātņu akadēmījas ārzemju loceklis profesors Dītrichs Andrejs Lēbers", ar izstādes atklāšanu Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā 17. janvārī un paneļdiskusijām par Baltijas valstu integrāciju mūsdienu Eiropā, par Baltijas valstu tiesību jautājumiem, par Baltijas valstu sadarbības un integrācijas centriem pirmskara periodā.

Ar senatora A. Lēbera un viņa dēla biogrāfijas lappusēm klausītājus iepazīstināja LR Satversmes tiesas tiesnesis E. Apsītis. Slavens speciālists, kurš pirmais Latvijas universitātē lekcijas juristiem lasīja latviski, nokļuvis 1939. g. repatriācijas vilni, saglabāja interesi par Latviju. To uztvēra un turpināja dēls D. A. Lēbers, kuram izceļošanas brīdī bija tikai 16 gadu.

LU Juridiskās fakultātes prodekanšs V. Šulcs deva ieskatu senatora A. Lēbera 80 zinātniskajos darbos, kuri publicēti ārēmēs un tulkooti daudzās valodās, sākot ar 1922. g. Latvijā izdotu lekciju kursu "Levads tiesību zinātnē", līdz fundamentālajam 1926. g. izdotajam "Tirdzniecības tiesību pārskatam".

LR Aizsardzības ministrs T. Jundzis iepazīstināja klātesošos ar īpaši šim gadījumam veltīto rakstu krājumu "Baltijas valstis likteņgriezis", kas aplūko politiskās, ekonomiskās un tiesīskās starptautiskās sadarbības problēmas 11 valstu autoru izpratnē.

Senatora Augusta Lēbera fonda valdes priekšsēdētāja V. Jākobsonē runāja par 15 sējumos izdodamo faksimilizdevumu "Latvijas Senāta spriedumi. 1918—1940". Profesora idejai par Senāta spriedumu izdošanu ir turpinājums, pie tā strādā LU Zinātniskā bibliotēka.

Tik daudz ziedu un labu vārdu akadēmījas zālē sen nebija redzējusi un dzirdējusi. Profesoru D. A. Lēberu un viņa ģimeni godināt bija ieradušies pārstāvji no ministrijām, augstskolām, muzejiem, bibliotēkām, institūtiem, organizācijām, kādreizējie ģimenes draugi, daudzi labvēļi. Profesors D. A. Lēbers ir apgādājis bibliotēkas ar grāmatām, bijis dāsns pret muzeju vajadzībām, fondu un izdevumu atbalstīšanā, organizējis radošās grupas dažādu darbu sagatavošanai un

Dr. oec., prof. BRUNO MEŽGAILIS

Līdzīgais un atšķirīgais Baltijas tautu ataudzē

Rakstām (arī "Zinātnes Vēstnesi"), lasām un runājam par nelabvēlīgo demogrāfisko situāciju mūsu valstī. Meklējam vairīgos. Reizēm arī atrodam. Vismaz mums šķiet, ka atrodam. Tādēļ jo interesantāk ir iepazīties ar Dr. oec., prof. BRUNO MEŽGAILA, Latvijas Statistikas institūta vadošā pētnieka, rakstu "Līdzīgais un atšķirīgais Baltijas tautu ataudzē", kas publicēts "Latvijas Vēstnesi" š. g. 13. janvāri. Raksts nedaudz saisināts.

Visas trīs Baltijas valstis — Latvija, Igaunija un Lietuva — vienlaikus atguva savu neatkarību, sabrukot lielajai impērijai — PSRS 1990.—1991. gadā. Līdzīgas tām bija arī pēdējās iepriekšējās desmitgades. Tāpēc ir interesanti izsekot, kāda izvērsās to demogrāfiskā attīstība pēc neatkarības atgušanas.

Laikā, kad visas trīs Baltijas valstis atradās vienā "sistēmā", kur darbojās vienoti likumi, arī demogrāfiskie, visās trijās valstis dzimstība, mirstība, migrācija un citi demogrāfiskie procesi norisēja apmēram vienādi.

Jau tūlīt pēc neatkarības atjaunošanas katrā no Baltijas valstīm "parādīja savu raksturu" gandrīz visās jomās. Politiskie, ekonomiskie, arī demogrāfiskie procesi jau ar pirmajiem gadiem pēc neatkarības atgušanas katrā no tām veidojās neatkarīgi vienā no otras.

Lai gan katrai Baltijas valstij ir savi likumi, Izpildinstitūcijas, demogrāfijas jomā var pamanīt arī kopēju vai nu visām trijām valstīm, vai divām no tām, kā arī izskaidrojamas atšķirības.

Demogrāfiskie procesi veidojas ilgstošā attīstības gaitā. Uz tiem iedarbojas dažādas tradīcijas, ieražas. Pēdējās savukārt ir sociālekonomisko, arī apkārtējās vides apstākļu nosacītas.

Minēto un citu faktoru ietekmē katrai tautai ilgstošā attīstības gaitā veidojas sava demogrāfiskās uzvedības stilis. Reiz izveidojies, tas saglabājās samērā ilgstoši, vairākās paudzēs nemainīgs vai arī mainīs samērā prognozējamīgi.

Taču 90. gadu sākumā, Baltijas valstīm no jauna atgušot neatkarību, demogrāfijas jomā (un ne tikai tajā) bija izveidojusies sarežģīta situācija. Tajā bija daudz atšķirīga, bet arī daudz kopīga.

Lietuvā bija saglabājies samērā viendabīgs etniskais sastāvs ar 80% lietuviešu. Pārējie 20% veidojās (gandrīz uz pusēm) no austrumslāviem (krievi, baltkrievi, ukraiņi) un poļiem.

Igaunijā pamattauta veidoja ap 60%, austrumslāvi — 35%, pārējie 5% bija cīti etnosi.

Etniskā sastāva ziņa visneviendabīgākais stāvoklis bija Latvijā. Pamatetnoss — latvieši — 90. gadu sākumā veidoja nedaudz vairāk kā pusi (52%) visu iedzīvotāju. Liels un samērā viendabīgs etniskais masīvs bija austrumslāviem — 42%, krievi no visiem iedzīvotājiem bija trešā daļa (34%).

Tāpēc arī iznācis, ka demogrāfisko procesu norise Lietuvā veidojas galvenokārt pamattautas ietekmē, Igaunijā un sevišķi Latvijā šos procesus lielā mērā ietekmē šajās valstis dzīvojošo etnūtu cilvēku demogrāfiskā uzvedība. Ja "atbildību" par demogrāfiskajos procesos notiekošo Lietuvā "var prasīt" no pamattautas — latviešiem, tad Igaunijas un sevišķi Latvijas situācijā pamattautas šos procesus iespaido tikai daļēji.

Kā parāda neatkarības pirmie gadi, pamattautas savās valstīs demogrāfiskā procesu norisei užvedas samērā mierīgi, kamēr tajās dzīvojošie cīti etnosi jūtas savādāk. Demogrāfiskajos procesos tas izpaužas stipri uzkrītoši: maz precas, daudz šķiras, maz dzimst bērnu, daudzi emigrē. Sevišķi relijefi tas parādās Latvijas etnodeogrāfiskajā situācijā.

Tādu daļu demogrāfisko uzvedību pamatetnosu un citu šajās valstīs nokļuvušo etnūtu uzvedībā var arī saprast.

Šoku (ne tikai ekonomisko) pārīzīja visi šajās atjaunotajās valstīs dzīvojošie. Pārmaiņas notika visur tiesa, katrā valstī citādos tempos un dažādā dzījumā. Taču pamattautas šīs pārmaiņas pārīzīja savās valstīs, savā senču teritorijā. Turpretī šajās valstīs (toreiz impērijas rietumnomalē) sabraukšie citu etnūtu cilvēki lielākoties jutās kā no laivas izmesti. Daudzi tūkstoši cilvēku jaunajās Baltijas valstīs tā arī nevarēja iedzīvoties un tās pameta, emigrēja.

taču arī tie, kas te palika, lāga nesaprata, kā tiem uzvesties: kādu laiku vēl padzīvot vai tūlīt posties ceļā, t. i., atradās "Čemodāna situācijā". Šī situācija Baltijas valstis pēckara periodā sabraukšajām tagad velkas jau gadiem, tāpēc arī domāt par nopietnu, ilgstošu dzīvošanu ir grūti. Demogrāfiskajos procesos šīs "nogaidāšanas" stāvoklis izpaužas jo uzskaņām visos galvenajos demogrāfiskajos rādītājtos dažādos raksturojumos. To tad arī parāda apskatāmās materiāls par visām trijām Baltijas valstīm.

1. Iedzīvotāju skaita un izvietojuma sakritība un atšķirības

Katrais valsts raksturlielums ir noteikta teritorija, platība, ko tā aizņem.

Ja esošo teritorijas platību kopš neatkarības atjaunošanas laika — 1990. gada — var uzskaņāt kā stabili, konstantu jēdzienu, tad šajās teritorijās dzīvojošo skaits un iedzīvotāju blīvums (kvadrātkilometrā) mainījies visus šos 90. gadus. Tas redzams 1. tabulā. Visas trīs Baltijas valstis, nelielas pēc savas teritorijas, atrodas pie Baltijas jūras un ir Ziemeļeiropas valstis. Lai gan teritorija nav liela, tomēr Eiropā ir ne viena vien attīstīta valsts ar mazāku platību nekā Igaunija. Par to mazākas ir Šveice, Dānija, Niderlande, Beļģija un vairākas citas, nemaz jau nerunājot par Luksemburgu, Lihtensteinu un citām mazām Eiropas valstīm. Tas liecina, ka ne jau teritorijas lielums ir tas faktors, kas nosaka valsts attīstības pakāpi. Pat otrādi: cik gan pasaulē nav plašu valstu, kuras savā attīstībā tālu atpaliek no mazajām, kompakti veidotajām valstīm.

1. tabula

Teritorijas platība, iedzīvotāju skaits un blīvums

Teritorija (m ²)	Latvija	Igaunija	Lietuva
iedzīvotāju skaits (tūkst. cilv.)	64589	45227	65301
1990	2673,5	1571,6	3708,2
1991	2667,9	1570,5	3736,5
1992	2657,0	1562,2	3746,9
1993	2606,2	1526,5	3736,5
1994	2565,8	1506,9	3724,0
1995	2529,5	1491,6	3717,7
1996	2501,7	1476,3	3711,9
1997	2479,9	1462,1	3707,2
Blīvums uz vienu kv.km			
1990	41,4	34,7	56,8
1997	38,4	32,3	56,8
Sieviešu skaits vidēji uz 100 vīriešiem 1995. g.	116	112	111

Baltijas valstis nav lielas arī ar savu iedzīvotāju skaitu. Lielākā daļa Eiropas valstu ir ar daudz lielāku iedzīvotāju skaitu nekā Lietuva un Latvija, nemaz jau nerunājot par 1,5 miljoni cilvēku lielo Igauniju. Taču ir arī par Igauniju mazākas valstis ar iedzīvotāju skaitu zem viena miljona cilvēku: Islande, Īrija, Luksemburga, Malta, nerunājot pat par visām mazajām: Andoru, Lihtensteinu, Sanmarīnu, kur iedzīvotāju skaits nesasniedz pat 100 tūkstošus cilvēku.

Baltijas valstis nav lielas arī iedzīvotāju skaitu uz katru kvadrātkilometru, t. i., tās nav pārāk blīvi apdzīvotas. Vairumā Eiropas valstu iedzīvotāju blīvums pārsniedz 100 cilvekus uz kvadrātkilometru. Tomēr visas trīs Baltijas valstis ir blīvāk apdzīvotas nekā citas Ziemeļvalstis. Tā Zviedrijā uz katru kvadrātkilometru dzīvo 20 cilvēku, Somijā — 15, Norvēģijā — 13 cilvēku. Baltijas valstis ir 2—3 reizes blīvāk apdzīvotas nekā citas Ziemeļeiropas valstis.

Tā nu iznāk, ka vienīgais rādītājs, ar ko Latvija un Igaunija

"izceļas" citu Eiropas valstu vidū, ir tas, ka neatkarības apstākļos samērā strauji samazinās šo valstu iedzīvotāju skaita. Šis fakts varētu būt "unikāls" citu, pat pasaules, valstu vidū, ja to nevarētu izskaidrot ar to kolonizācijas situāciju, kādā tās atradās iepriekšējo (pirms 1990. gada) periodu piecdesmit gadu garumā. Tā ir tikai daļēja reakcija uz iepriekšējā periodā notikušo netaisnību no lielās impērijas puses. "Savienoto trauku likums" beidzis darboties. Notiek "atplūdi".

Šie svešās varas piecdesmit gadi atstāja iespaidu ne tikai uz iedzīvotāju skaita pārmaiņām — pieplūdi, bet arī uz pārējo demogrāfiskā procesu norisi, kuri var sākt sakātoties tikai "brīvās regulācijas" apstākļos.

Atšķirībā no Latvijas un Igaunijas Lietuvā demogrāfiskie procesi "uzvedās mierīgāk" arī pēc neatkarības atgušanas. Iedzīvotāju skaita un blīvums Lietuvā visus līdzšinējos (90.) gadus saglabājās nemainīgs, stabils. Tāds tas 90. gados vērojams gandrīz visās Eiropas valstīs, arī tajās, kas atbrīvojās no atkarības no PSRS.

Izskaidrojums Igaunijas un Latvijas ekstremālajai situācijai ir samērā vienkāršs — nevienā citā Eiropas valstī pēc Otrā pasaules kara neieplūda tik daudz svešu etnos cilvēku no citurienes, kā tas notika šajās divās kādreiz (pirms varmācīgās pakļaušanas) neatkarīgajās Baltijas valstīs. To, kāpēc Latvijā un Igaunijā, bet ne Lietuvā notika tāk intensīva imigrācija, var izskaidrot ar PSRS ģeopolitiskiem aprēķiniem. Riga, Liepāja, Ventspils, Tallina bija stratēģiski svarīgas ostaspilsētas — "logs uz Rietumiem". Tāpēc šo teritoriju pilnīga pakļaušana Krievijas ieteikme bija svarīgs uzdevums. Tās atradās tiešā Krievijas "pierobežā", kamēr Lietuvai tādu tiešu robežkontaktu ar Krieviju nebija.

Kādi demogrāfiskie procesi notika Baltijā pirmajos neatkarības gados, vēl labāk redzam, ja analīzējam iedzīvotāju skaita pārmaiņu tempus ne tikai šajās trīs valstīs kopumā, bet arī to teritorijā — pilsētās un laukos. Tas parādīts 2. tabulā. Iedzīvotāju skaita

2. tabula

Latvija	Pastāvīgo iedzīvotāju skaits (gada sākumā, tūkst. cilv.)		Laukos skaits	Pilsētās skaits	Pilsētās %	Laukos %	Pilsētās %	Laukos %
	Kopā skaits	%						
1990	2673,5	100,0	1852,9	100,0	820,6	100,0	69,3	100,0
1991	2667,9	99,8	1847,4	99,7	820,5	100,0	69,2	100,0
1992	2657,0	99,4	1836,4	99,1	820,6	100,0	69,1	100,0
1993	2606,2	97,5	1791,5	96,7	814,7	99,3	68,7	99,3
1994	2565,8	96,0	1775,9	95,8	789,9	96,3	69,2	96,3
1995	2529,5	94,6	1746,9	94,3	782,6	95,4	69,1	95,4
1996	2501,7	93,6	1725,7	93,1	776,0	94,6	69,0	94,6
1997	2479,9	92,8	1712,5	92,4	767,4	93,5	69,1	93,5
Igaunija								
1990	1571,6	100,0	1123,3	100,0	448,3	100,0	71,5	100,0
1991	1570,5	99,9	1121,0	99,8	449,4	100,2	71,4	100,2
1992	1562,2	99,4	1112,9	99,1	449,3	100,2</td		

Līdzīgais un atšķirīgais Baltijas tautu ataudzē

Turpinājums no 2. lpp.

pārmaiņas pilsētās un laukos katrā no Baltijas valstīm notika atšķirīgi. Tām šajos procesos bija arī kas kopīgs.

Kopīgās iezīmes bija tās, ka Latvijā un Igaunijā iedzīvotāju skaita samazinājums valstī kopumā un pilsētās notika tūlīt pēc neatkarības atgūšanas. Atšķirīgs bija tas, ka tikai Lietuvā iedzīvotāju skaita valstī kopumā, kā arī pilsētās un laukos saglabājās 1990. gada statusā.

Latvijā un Igaunijā iedzīvotāju kopskaita kritās, sevišķi sākot ar 1993. gadu, ik gadu pa vienu procentu punktu. Līdzīga situācija veidojās šo valstu pilsētās. Igaunijas pilsētās kritums bija pat nedaudz straujāks nekā valstī kopumā un Latvijas pilsētās. Savukārt lauku teritorijās iedzīvotāju skaita saglabājās nemainīgs kā Lietuvā, tā Igaunijā. Šajās abās valstīs iedzīvotāju skaita saglabājās bez pārmaiņām laukos, kamēr Igaunijas kopējais iedzīvotāju skaita samazinājās tikai uz pilsētu reķina.

Raksturīgi, ka vienīgi Latvijā samērā vienādā ātrumā samazinājās iedzīvotāju skaita kā pilsētās, tā laukos. Arī šādu parādību var izskaidrot ar to, ka Latvijā tomēr vairāk nekā Igaunijā uz dzīvi laukos pēckara periodā bija apmetušies cittaiteši. Daja no tiem atjaunotās neatkarības gados emigrēja no lauku teritorijām. Tas radīja pamatu lauku iedzīvotāju skaita samazināšanai Latvijā.

Pilsētu iedzīvotāju īpatsvars visu iedzīvotāju skaitā augstāks nekā abās pārējās valstīs bija Igaunijā. Zemākais tas bija Lietuvā.

Notiekot iedzīvotāju skaita pārmaiņām 90. gados, vienīgi Igaunijā pilsētnieku īpatsvars samazinājās (par 2,5 procentu punktiem). Turpretī Latvijā un Lietuvā pilsētnieku īpatsvars gandrīz neizmainījās. Lietuvā to var izskaidrot ar to, ka valsts iedzīvotāju skaita saglabājās bez pārmaiņām kā pilsētās, tā laukos. Savukārt Latvijā pilsētnieku īpatsvars saglabājās nemainīgs tāpēc, ka iedzīvotāju skaita vienlīdz strauji (par 7–8 procentu punktiem) 90. gados kritās gan pilsētās, gan laukos.

2. Iedzīvotāju pārmaiņas ar dabisko kustību

Nemot vērā to, ka valsts iedzīvotāju skaita pārmaiņas pilsētās un laukos visvairāk skārušas Latviju, mēģināsim nedaudz detalizētā noskaidrot, kā šie procesi norisinājušies ar dabisko un mehnāisko kustību. Datī par Latviju doti 3. tabulā.

3. tabula

Latvijas iedzīvotāju skaita samazinājums ar to kustību

Gads	Kopējais		tai skaitā			
	skaita	%	ar dabisko kust.	ar mehnāisko kust.	skaita	%
1991	-10912	100,0	-116	1,1	-10796	98,9
1992	-50782	100,0	-3851	7,6	-46931	92,4
1993	-40122	100,0	-12438	30,5	-27884	69,5
1994	-36311	100,0	-17501	48,2	-18810	51,8
1995	-27883	100,0	-17336	62,2	-10547	37,8
1996	-21790	100,0	-14538	66,1	-7252	33,9

Latvijas iedzīvotāju skaita samazinājums savu maksimumu sasniedza 1992. gadā, kas bija 50,8 tūkstoši cilvēku. Vēl augsts tas noturējās ar 1993. un 1994. gadā. Pēc tam iedzīvotāju skaita samazinātās gan turpināja, bet mazākās apjomos.

Lai gan skaita samazinājums bija visus 90. gadus, to veidojošie faktori jutami mainīja savu īpatsvaru. Samazinājums visus šos gadus notika kā ar mehnāisko kustību (migrāciju), tā ar dabisko kustību (dzimstību, mirstību).

90. gadu sākumā (līdz 1994. gadam iekaitot) visā samazinājumā lielāko apjomu veidoja mehnāiskā kustība — cittaitešu emigrācija. Sākumā tā gandrīz pilnīgi (pāri par 90%) veidoja visu samazinājumu. 90. gadu otrajā pusē mehnāiskās kustības apjoms un īpatsvars samazinājās, tomēr palika samērā liels.

Dabiskais samazinājums savu maksimumu sasniedza 1994.—1995. gadā, kad tas ik gadu veidoja vairāk nekā 17 tūkst. cilvēku samazinājumu. Arī pirms un pēc šiem gadiem bija samērā liels iedzīvotāju dabiskais zudums.

Pārmaiņas mehnāiskās un dabiskās kustības apjomi īpatsvarā Latvijā notika, sākot ar 1995. gadu. Ja līdz 1994. gadam (no 1991. gada) galveno samazinājumu — pāri par pusī — veidoja mehnāiskā kustība, tad no 1995. gada šo lomu spēlēja dabiskā kustība. Nav grūti saprast, kas valstī ir vieglāk pardzīvojams: cilvēku skaita zudums ar mehnāisko vai dabisku kustību. Dabiskās kustības zudumi ir daudz sāpīgāki.

Dabiskā pieaugums veido divi faktori: dzimstību un mirstību un starpību starp to apjomiem. Ja dzimstību vairāk cilvēku un mirstību (par dzimstību skaitu), būs dabiskais pieaugums. Pretējais — samazinājums — būs tad, ja nomirst vairāk, nekā tajā pašā laikā (gadā) piedzīst.

Dzimstību, mirstību un dabiskā pieaugumu vai samazinājumu raksturojošie lielumi Baltijas valstīs neatkarības gados redzami 4. tabulā.

valstīm tās bijušas ne viena vien, pa laikam mainījušās) vainojamas demogrāfisko procesu norisē? Vai tiešām visu trīs valstu (visas) valdības kā norunājušas "neko nedara", lai šos procesus "uzspodrinātu"?

No pietra zinātniska analīze apliecinā, ka ne jau kāda no šo jauno suvereno valstu valdībām būtu varējusi kaut ko līdzēt, lai demogrāfiskie procesi noritētu labvēlīgāk. Tas nebija to spēkā. Uz demogrāfiskajiem procesiem iedarbojas vesela virkne objektīvu faktoru, kuri tieši "no valdības mājas" nav vadāmi.

Protams, valdības var un tām vajag radīt maksimālu labvēlīgus sociālekonomiskos un citus apstākļus, kas labvēlīgi ietekmē demogrāfisko procesu norisi. Jādomā, ka valdības to arī dara (sauviespēju robežās).

Uz to, ka pēc dzīļā demogrāfiskā krituma visās trijās Baltijas valstīs vienlaikus (lai neteiku — sinhroni) notiek zināma uzlabošanās, norāda fakts, ka dzimstība vairs nekrīt ar tādu straujumu, kāds tas bija 90. gadu vidū. Mirstības apjoms, sākot ar 1995. gadu (kāpēc norunas), visās trijās valstīs sāk samazināties. 90. gadu otrajā pusē sāk samazināties dabiskā zuduma apjomi (arī samērā sinhroni).

Tas, kas pēc neatkarības atgūšanas veidojās Baltijas valstu demogrāfiskajos procesos, ir samērā vienreizēja, unikāla parādība. Tā bija novērojama visās trijās Baltijas valstīs vienlaikus, vienā (vienādā) virzienā. Reizē šie procesi sākās un tāpat arī sāk izlīdzināties. Protams, šo procesu dzīļums katrā no valstīm bija citāds, taču līdzīgs gan.

4. tabula

Iedzīvotāju dabiskās kustības galvenie dati

Skaits	Latvija			Igaunija			Lietuva		
	Dzi-muši	Miruši	Dab. pieaug.	Dzi-muši	Miruši	Dab. pieaug.	Dzi-muši	Miruši	Dab. pieaug.
1990	37918	34812	3106	22308	19530	2778	56868	39760	17108
1991	34633	34749	-116	19320	19705	-385	56219	41013	15206
1992	31569	35420	-3851	18006	20115	-2109	53617	41455	12162
1993	26759	39197	-12438	15170	21267	-6097	46727	46107	620
1994	24256	41757	-17501	14178	22150	-7972	42832	46486	-3654
1995	21595	38931	-17336	13560	20872	-7312	41180	45306	-4126
1996	19782	34320	-14538	13291	19019	-5728	39169	42896	-3727

Uz 1000 iedzīvotājiem

1990	14,2	13,0	1,2	14,2	12,4	1,8	15,3	10,7	4,6
1991	13,0	13,1	-0,1	12,3	12,6	-0,3	15,1	11,0	4,0
1992	12,0	13,5	-1,5	11,7	13,0	-1,4	14,3	11,1	3,2
1993	10,3	15,2	-4,9	10,0	14,0	-4,0	12,5	12,3	0,2
1994	9,5	16,4	-6,9	9,5	14,8	-5,3	11,5	12,5	-1,0
1995	8,6	15,5	-6,9	9,1	14,1	-5,0	11,1	12,2	-1,1
1996	7,9	13,8	-5,9	9,0	12,9	-3,9	10,6	11,6	-1,0

Dati rāda, ka dzimstību, mirušo un dabiskā pieauguma vai samazinājuma apjomi katrā no trim valstīm ir visai atšķirīgi. Tomēr redzams, ka dzimstības, mirstības un dabiskā pieauguma (samazinājuma) virzieni, tendences ir joti līdzīgas, īpaši starp Latviju un Igauniju.

Visās trijās Baltijas valstīs šajos gados dzimstības apjomi un koeficienti (uz 1000 iedzīvotājiem) konsekventi kritās, mirstības apjomi un koeficienti aug, kamēr dabiskais pieaugums no pozitīva kļūvās par negatīvu. Tādas ir kopējās tendences. Bet katrai no valstīm ir savi apjomi un koeficienti. Arī starp tiem visās trijās valstīs saskatāmas parādības.

Šīs parādības vedina uz zināmām pārdomām, spriedumiem. Presē lasīts, masu informācijas līdzekļos dzirdēts, ka valdības šajās valstīs "nerūpējas par demogrāfiju", ka varētu darīt "daudz ko", lai paaugstinātu dzimstību un pazeminātu mirstību. Kā vēlējumu jau ūdens tēzes (pārmetumus) var pasniegt, tācu demogrāfijai tie neder.

Bet, ja nopietni, vai tiešām valdības (turklāt katrā no trim

Dabiskā pieauguma (samazinājuma) intensitāte (uz 1000 iedzīvotājiem)

Gads	Latvija	tai skaitā:	Gads	Latvija	tai skaitā:

<tbl_r cells="6" ix="4" maxcspan="1" maxrspan

Latviešu zinātnieki Anglijā

Laikā no 1997. gada 2. septembrim līdz 1. oktobrim Latvijas Zinātņu akadēmijas Fizikālī enerģētiskā institūta Organiskās cietās vielas fizikas un molekulārās elektronikas laboratorijas vadošā pētniece, Dr. phys. Inta MUZIKANTE LZA zinātniskās apmaiņas ietvaros ar Apvienotās Karalistes Karaliskās biedrības atbalstu apmeklēja Mančesteras Universitātes Ķīmijas departamentu un Londonas South Bank Universitātes Elektrotehnikas, elektronikas un informācijas inženierzinātnu skolu (SEEIE).

Šī brauciena mērķis Mančesteras Universitātes Ķīmijas departamenti prof. R. Tredgolda grupā bija amfilijs IPB atvasinājumu Lengmīra-Blodžetas (LB) kārtīnu struktūru pētījumi ar rentgena staru difrakcijas metodi, kā arī šo rezultātu apspriešana. Tika veikti šo kārtīnu struktūras pētījumi istabas temperatūrā un arī paraugus sildot. Dažu savienojumu LB kārtīnas novēroja struktūras izmaiņas, temperatūrai palielnoties. Nolemts turpināt LB kārtīnu termiski inducēto struktūras izmaiņu pētījumus mūsu laboratorijā un Mančesteras universitātē.

Londonas South Bank Universitātes SEEIE Dr. D. Mukherjee grupā tika pārrunāti līdzīnēji pētījumi par atgriezenisku trans/cis fotoizomēru azosavienojumu LB kārtīnu struktūru, optisko un elektronisko ipašību pētījumiem. Tāpat apsprieda pirmos rezultātus par IPB un to atvasinājumu sublimēto kārtīnu fotoelektriskām ipašībām. Iegūtie rezultāti ir daudzsoši tālākiem pētījumiem fotojutīgu materiālu pielietojumiem, kas tiek darīts SEEIE. Lai varētu veikt tālākos darbus, kopā ar Dr. D. Mukherjee tika rakstīts pieteikums Apvienotās Karalistes Karaliskās biedrības kopējam projekta grantam starp Apvienoto Karalisti un Centrālās & Austrumeiropas un bijušās Padomju Savienības valstīm.

Savukārt Latvijas Zinātņu akadēmijas Fizikālās enerģijas institūta laboratorijas vadītājs LZA akadēmīķis profesors Edgars SILIŅŠ Anglijā ar Apvienotās Karalistes Karaliskās biedrības atbalstu atradās no 27. septembra līdz 5. oktobrim. Viņš apmeklēja Mančesteras Universitātes Zinātnes un tehnoloģijas institūtu (Institute of Science and Technology).

Institūtā prof. E. Siliņš tiks ar pazīstamo angļu ķīmiskās fizikas speciālistu profesoru Robertu Mannu, ar kuru apsprieda viņu kopējā monogrāfiju ar čehu teorētiķi prof. Vladislavu Čapeku ("Organic Molecular Crystals. Interaction, Localization and Transport Phenomena", API Press, NY, 1994) izstrādāto molekulārā polarona teoriju un iespējām paplašināt molekulārā polarona modeli organiskiem polimēriem un citām molekulārām sistēmām. Diskusijas rezultātā prof. E. Siliņš un prof. R. Manss nāca pie secinājuma, ka šādas iespējas ir reālas un perspektīvas, kā arī sastādīja programmu šīs idejas realizācijai.

Pētījumu veikšanai izveidota darba grupa, kurā bez prof. E. Siliņa piedalās Kārla Universitātes Prāgā teorētiķis prof. Vladislavs Čapeks, izcis speciālists polaronu teorijā, Čalmersa Tehnoloģiskās universitātes Gēteborgā profesors Svens Larsons, pazīstams speciālists kvantu ķīmijā, un prof. E. Siliņš doktorants Agris Klimkāns, kurš patlaban jau strādā prof. Larsona laboratorijā. Šai grupai tagad pievienojās arī prof. Roberts Manss.

E. Siliņš Mančesterā apmeklēja arī profesora R. Tredgolda laboratoriju, kur tobrīd strādāja E. Siliņa laboratorijas vadošā pētniece Dr. Inta Muzikante. Kopējā apspriedē analizēja sadarbības ietvaros iegūtos datus par LB multislāpu struktūru un turpmākās sadarbības plānu.

no pašu repatriējamo puses bija dažāda. Diskutējamie jautājumi ir grāmatā..."

Cerība, ka senatora A. Lēbera un profesora D. A. Lēbera darbs tiks turpināts, ir dibināta. Liecība tam ir šīs konferences, darbu prezentācijas, klātesošo interese. Saglabāt izturību turpinājumam novēlēja pats jubilārs, pastāstot zīmīgi aizkustinošu epizodi no savas dzīves. Reiz, dārza strādājot, viņš saņēmis skaidrā latviešu valodā izteiku vēlējumu: Dievs palidz! — gluži kā Latvijas laukos.

Tādu vēlējumu saņēma visi klātesošie. Un tieši tāpat mēs varam atbildēt profesoram. Pateicībā par zinātnisko un sabiedrisko darbu, par palīdzību Latvijas neatkarības atgūšanā, perfekti pamatojot juridiski un diplomātiski sarežģītus jautājumus. Par dvēseles siltumu. Kā jau savējam.

KRISTĪNE DIKELSONE

tālās un kliniskās medicīnas institūta bibliotēkā O. Vācieša ielā 4.

1998. gada 17. februārī plkst. 14.00 LU Svešvalodu fakultātes 4. stāva zālē (401. telpā) Visvalža ielā 4a notiks Filoloģijas zinātņu nozares valodniecības apakšnozares habilitācijas un promociju padomes sēde, kurā promocijas darbu filoloģijas doktora grāda iegūšanai aizstāvēs

INITA VITOLA

par tematu "Interpunkcijas stilistiskās funkcijas latviešu modernisma prozā (19. un 20. gs. mijā, 20. gs. pirmajā trešdaļā)".

Reценzi: Dr. habil. philol. A. Blinkena, Dr. habil. philol. D. Nītiņa, Dr. habil. philol. J. Rozenbergs.

Ar disertāciju un tās kopsavilkumu var iepazīties LU Zinātniskajā bibliotēkā Kalpaka bulvāri 4.

1998. gada 18. februārī plkst. 14.30 LU Fizikas nozares habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēdē (Raiņa bulv. 19, 12. auditorijā) LU Atomfizikas un spektroskopijas institūta vadošais pētnieks

Dr. fiz. ULDIS BĒRZINŠ

aizstāvēs zinātnisko rakstu kopu "Atomu un negatīvo jonu radiācijas procesu pētījumi ar läzeru spektroskopijas metodēm" fizikas habilitētā doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Recenzi: Dr. h. fiz. Petras Serapinas (Teorētiskās fizikas un astronomijas institūts, Vīļņa); fizikas un matemātikas zinātņu

Baltijas valstis likteņgriežos

Politiskas, ekonomiskas un tiesiskas starptautiskās sadarbības problēmas uz XXI gadu simteņa sliekšņa
Rakstu krājums, Rīga 1998, 742 lpp.

Senatora Augusta Lēbera piemiņai un atzīmējot profesora Ditriha Andreja Lēbera 75. jubileju, Dr. T. Jundža redakcijā iznācis pirmreizīgs rakstu krājums, kurā piedalās 42 autori no 11 valstīm. Grāmatas prezentācija T. Jundžis teica, ka, lai arī tas nosaukts par zinātnisku rakstu krājumu, patiesībā tā ir visaptveroša monogrāfija, kurā ne tikai apkopota plaša informācija, bet arī pausti dažkārt pilnīgi pretēji viedokļi uz kopīgo un atšķirīgo triju Baltijas tautu vēstures procesu analizē.

Materiāls izkārtots sešās nodaļas:

1. nodaļa — Baltijas valstu integrācija mūsdienu Eiropas un pasaules politiskajās, ekonomiskajās un drošības struktūrās;
2. nodaļa — Baltijas valstu tiesību reformas jautājumi Eiropas integrācijas kontekstā;
3. nodaļa — Baltijas valstu savstarpējā sadarbība;
4. nodaļa — Baltijas valstu sadarbības un integrācijas centieni pirmskara periodā;
5. nodaļa — Baltija starp Rietumiem un Austrumiem: attiecības ar Krieviju;
6. nodaļa — Baltijas valstis pasaules literatūrā un arhīvu materiālos.

Autoru vidū ir daudz pazīstamu un mazāk pazīstamu vārdu: Jānis Stradiņš (Latvija) "Baltijas valstu intelektuālās antantes veidošanās", Edgars Dunsdors (Austrālija) "Baltijas valstis — kopīgais un atšķirīgais", Helēna Simkuva (Latvija) "Vācbaltiešu kultūrvēsturiskā mantojuma izpētes rezultāti un perspektīvas", Franks Gordons (Izraēla) "Pirmskara Latvija un Izraēlas valsts tapšana", Vilhelms Lens (Vācija) "Baltica arhīvu dārgumi Vācijas Federatīvā Republikā". Kārlis Krēslīņš (Latvija) "Baltijas militārā alianse — par un pret" u. c.

Projekts tapis Latvijas Zinātņu akadēmijā triju gadu laikā.

Z. K.

KONKURSS

LATVIJAS UNIVERSITĀTES MATEMĀTIKAS UN INFORMĀTIKAS INSTITŪTS

izsludina konkursu

uz vakanto pētnieka vietu datorzinātnēs.

Dokumenti iesniedzami Rīgā, Raiņa bulvāri 29, 240. istabā viena mēneša laikā kopš konkursa izsludināšanas dienas.

Uzzīnu tālr. 7229213.

doktors, prof. Andrejs Kļučarevs (Sanktpēterburgas Valsts Universitāte); Dr. h. fiz., prof. Mārcis Auziņš (LU FMF).

Ar habilitācijas darbu var iepazīties LU Zinātniskajā bibliotēkā un Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā.

Latvijas Lauksaimniecības universitātes Inženierzinātņu nozares pārtikas zinātņu apakšnozares habilitācijas un promocijas padome 1998. gada 9. janvārā sēdē piešķira inženierzinātņu doktora grādu LLU Pārtikas tehnoloģijas katedras asistentei Ingai Ciprovīčai par disertāciju "Pētījumi par piena kvalitāti".

Balsošanas rezultāti: par — 10, pret — nav, nederīgu biletenu — nav.

Latvijas Universitātes Ģeoloģijas nozares habilitācijas un promocijas padome 1997. gada 19. decembra sēdē piešķira ģeoloģijas doktora zinātnisko grādu vispārīgās ģeoloģijas apakšnozarē VIJAI HODIREVAI par disertāciju "Latvijas devona dolomītu litoloģiski rūpnieciskie tipi".

Balsošanas rezultāti: par — 5, pret — nav, nederīgu biletenu — nav.

Latvijas Universitātes Ģeogrāfijas nozares habilitācijas un promocijas padome 1997. gada 19. decembra sēdē piešķira ģeogrāfijas doktora grādu (Dr. geogr.) ekonomiskās un sociālās ģeogrāfijas apakšnozarē ZINTAI GOBALI par zinātnisko darbu kopu "Latvijas ģeogrāfisko nosaukumu vārdnīcas".

Balsošanas rezultāti: par — 8, pret — nav, nederīgu biletenu — nav.

Tā kā laikraksta "Zinātnes Vēstnesis" numerācija katru gadu sākas ar numuru 1, tad lūdzam piedot misēkli un pagājušo, 1998. gada 12. janvāra numuru uzskatīt par nr. 1 (146). Redakcija

DISERTĀCIJU AIZSTĀVĒŠANA

1998. gada 3. februārī plkst. 15.00 Latvijas Medicīnas akadēmijas (AML) Stomatoloģisko disciplīnu promocijas un habilitācijas padomes atklātā sēdē Rigā, Dzirciema ielā 16, Hipokrāta auditorijā

JĀNIS DUMPIS

aizstāvēs promocijas darbu "Siekalvadu mikrokirurģija" medicīnas doktora zinātniskā grāda iegūšanai.

Oficiālie recenzenti: Dr. habil. med., profesors H. Jansons, Dr. med., docente M. Sevastjanova, Dr. med., docents A. Rosenblatts.

Ar promocijas darbu var iepazīties AML bibliotēkā un Akadēmiskajā bibliotēkā.

***

1998. gada 4. februārī plkst. 15.00 Latvijas Eksperimentālās un kliniskās medicīnas institūta, O. Vācieša ielā 4 notiks Normālās un kliniskās fizioloģijas habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēde, kurā izskatīs

ANDREJA ŠKESTERA

promocijas darbu par tēmu "Hipotermijas un antioksidantu loma miokarda aizsargāšanā išēmijas — reoksigenācijas laikā" bioloģijas doktora grāda iegūšanai.

Recenzenti: prof. Dr. habil. med. V. Rudzite, prof., Dr. habil. med. I. Taivans, doc., Dr. biol. J. Lainis.

Ar promocijas darbu var iepazīties Latvijas Eksperimentālās un kliniskās medicīnas institūta, O. Vācieša ielā 4 notiks Normālās un kliniskās fizioloģijas habilitācijas un promocijas padomes atklātā sēde, kurā izskatīs

LZS biedru ievērībai!

Latvijas Zinātnieku savienības valde lūdz samaksāt biedru naudu par 1997. un 1998. gadu Ls 1., pensionāriem Ls 0,50 LZS Informācijas un koordinācijas centrā Akadēmijas lauk. 1, 613. telpā, pirmdienās un ceturtienās no plkst. 13.00 līdz 17.00, tālr. 7212706.

Redakteure Zaiga Kipere.

"Zinātnes Vēstnesis".

Laikraksts iznāk kopš 1989. gada.

Reģistrācijas apliecība nr. 75.

Izdevējs: Latvijas Zinātnieku savienība.

"Science Bulletin" Association of Latvian Scientists.

Redkolēģijas vadītājs akadēmīķis Ēvalds Mugurēvičs.

Redkolēģija: akadēmīķis Mārtiņš Beķeris, akadēmīķis Juris Ekmanis, LZA goda loceklis Jānis Graudonis, doc. Zigrīda Goša, Oskars Martinsons, doc. Jānis Štrauhmanis.

Redakcija: Rīga, Akadēmijas laukumā 1. Tālr. 7212706.

Indekss 77165.

Iespiests a/s "Preses nams" tipogrāfijā, Rīga, Balasta dambī 3, LV-1081.

Metiens 1000 eks.

Precizējums

Tā kā laikraksta "Zinātnes Vēstnesis" numerācija katru gadu sākas ar numuru 1, tad lūdzam piedot misēkli un pagājušo, 1998. gada 12. janvāra numuru uzskatīt par nr. 1 (146).